

Akademisk hederlighet, integritet och
plagiering

***"Det drabbar den som
är hederlig"***

En enkätstudie till samtliga studenter vid utbildningsprogrammen vid
institutionen för odontologi, Göteborgs universitet,
Juni 2017

Charlotte Larsson

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING	1
1.2 Syfte	1
2. METOD	2
2.1 Enkäten	2
2.2 Insamling av e-postadresser	2
2.3 Insamling av enkätsvar	2
2.4 Tabellverket	3
2.5 Statistik	3
3. REGELVERK GÄLLANDE DISCIPLINNÄMNDEN	3
3.1 Disciplinnämndens sammansättning	4
3.2 Disciplinnämndens beslutsförhet	4
4. STUDENTERS FÖRSELSER	4
5. OMBUDENS ROLL	5
5.1 Antalet studenter som kontaktar ombuden	6
5.2 Antalet anmälda ärenden åren 2011-2016	6
5.3 Ärenden som har hänskjutits till Disciplinnämnden	7
6. INSTITUTIONEN FÖR ODONTOLOGI	9
6.1 Antalet förseelser vid institutionen för odontologi	9
7. REMISSOMGÅNG	9
8. TOTALPOPULATION OCH STUDIEPOPULATION	9
9. BORTFALLSANALYS	10
9.1 Bortfallsenkät	11
10. RESULTAT	13
10.1 Har du fått information om vad akademisk hederlighet, integritet och plagiering betyder?	14
10.2 Har du under din tid som student vid institutionen för odontologi fått information om hur man refererar korrekt för att undvika plagiering?	14
10.3 Har lärarna diskuterat vetenskaplig oredlighet med dig och din studentgrupp?	14
10.4 Försök till vilseledande vid examination	15
10.5 Om nej, vad anser du att försök till vilseledande vid examination innebär?	15
10.6 Disciplinnämnden	16
10.7 Känner du till att ombuden på GUS kan bistå, med stöd och hjälp, studenter 17 Som ställs inför disciplinnämnden?	17
10.8 Har du någon gång fått kännedom, bland dina studiekamrater, om försök 17 Till vilseledande vid examination?	17
11. AVSLUTANDE REFLEKTIONER	19

1. INLEDNING

I verksamhetsplanen för Göteborgs universitets studentkårer, GUS, beslutades att verksamhetsårets fokusfråga 2016/2017 skulle vara **myndighetsutövning och rättssäkerhet**. Under höstterminen 2016 blev student- och doktorandombuden¹, "ombuden", vid GUS intervjuade av internrevisionen² vid Göteborgs universitet pga. att universitetsstyrelsen hade givit internrevisionen i uppgift att granska och informera sig om de rutiner som berör studenters förseelser, samt de disciplinära åtgärder som kan bli en påföljd av dessa.³ Som en del av ombudens arbetsbeskrivningar ingår att stödja studenter som ställs inför disciplinnämnden vid Göteborgs universitet. En antalsmässig ökning⁴ av studenter som söker stöd och hjälp hos ombuden i denna fråga har även noterats. Ombuden har också fått ta del av dokument som visar att det förefaller som om planerat fusk förekommer.⁵ Mot bakgrund av denna ökning av ärenden, förekomsten av planerat fusk, samt internrevisionens granskning av problematiken beslutade GUS att arbeta med en enkätstudie under vårterminen 2017 som berör ämnet **Akademisk hederlighet, integritet och plagiering**.⁶

GUS har valt att rikta enkäten till samtliga studenter på de tre utbildningsprogrammen vid institutionen för odontologi. Utbildningsprogrammen är Tandläkarprogrammet, Tandhygienistprogrammet och Tandteknikerprogrammet. Denna institution valdes på grund av att det ovanstående planerade, kollektiva fuskets ägde rum vid ett av dessa utbildningsprogram. Detta inför en så kallad "spärrtentamen" för tillträde till en kommande termin.

*XX visar en smskonversation med en annan student på kursen där fusk diskuteras. XX skriver i den konversationen att XX inte vill eller vågar riskera något och därför inte vill vara delaktig i detta.*⁷

1.2 Syfte

Syftet med denna enkätstudie är att kartlägga i vilken utsträckning studenterna vid institutionen för odontologi känner till vad akademisk hederlighet, integritet och plagiering innebär, samt om de känner till att planerat försök till vilseledande vid examination har förekommit bland medstudenterna.

Frågorna som skulle belysas var:

- *Har du under din tid som student vid institutionen för odontologi fått information om vad akademisk hederlighet, integritet och plagiering innebär?*

¹ Charlotte Larsson, Frida Sandberg (tjänstledig 2016/17) Eva Fluor Jonson 50 % 2016/17.

² Internrevisionen vid Göteborgs universitet bedrivs i enlighet med internrevisionsförordningen (SFS 2006:1228). Internrevisionen är direkt underställd styrelsen för Göteborgs universitet. Internrevisionens uppgifter är *En ändamålsenlig och effektiv verksamhet, En författningssänlig verksamhet och En tillförlitlig rapportering av resultat och verksamhet*. <http://medarbetarportalen.gu.se/internrevisionen/2017-01-30>.

³ Revisionsrapport: Studenters förseelser, Dnr V2016/858 sidan 3.

⁴ Antalet studenter som söker hjälp hos ombuden har inte ökat i samma omfattning, procentuellt, som antalet förseelser.

⁵ Minnesanteckningar av Mats Rythla vid möte på institutionen för odontologi 2016-01-20 gällande misstänkt försök till vilseledande där ombudet deltog.

⁶ Akademisk integritet är ett brett fenomen som bl.a. inbegriper frågor kring plagiering. Bra användning av källor bygger på förståelsen av akademisk integritet och vilken roll korrekt källhänvisning har i den akademiska världen. <https://gul.gu.se/public/courseId/63493/lang-sv/publicPage.do?item=28344105>. 2017-03-03.

⁷ Minnesanteckningar av Mats Rythla vid möte på institutionen för odontologi 2016-01-20 gällande misstänkt försök till vilseledande där ombudet deltog.

- *Känner du till att det finns en kurs på GUL om Akademisk integritet och plagiering som är öppen för alla studenter?*
- *Har du under din tid som student vid institutionen för odontologi fått information om hur man refererar korrekt för att undvika plagiering?*
- *Har lärarna diskuterat vetenskaplig oredlighet med dig och din studentgrupp?*
- *Känner du till det digitala verktyget Urkund som är framtaget för att hitta plagiering i hemtentamen, uppsatser, rapporter etc.?*
- *Har du under din tid som student vid institutionen för odontologi fått information om vad försök till vilseledande vid examination innebär*
- *Har din studentgrupp diskuterat fusk och plagiering och vad det skulle innebära att bli misstänkt för försök till vilseledande vid examination*
- *Känner du till "Regler för student vid tentamensskrivning" vid Göteborgs universitet?*
- *Vet du vad disciplinnämnden vid Göteborgs universitet är?*
- *Om, ja vet du att disciplinnämnden kan stänga av en student från studierna under en period om max sex månader?*
- *Vet du vilka konsekvenser en avstängning kan innebära för en student?*
- *Vet du att disciplinnämndens beslut kan överklagas till Förvaltningsrätten?*
- *Känner du till att ombuden på GUS kan bistå studenter som ställs inför disciplinnämnden?*
- *Har du någon gång fått kännedom, bland dina studiekamrater, om försök till vilseledande vid examination?*

2. METOD

2.1 Enkäten

Ett förslag till enkät togs fram under höstterminen 2016 av GUS och diskuterades med programansvarig⁸ vid Tandläkarprogrammet. Tanken var att enkäten skulle ha skickats ut under senhösten 2016, men skickades istället ut den 1 februari 2017. Detta på grund av att Sahlgrenska akademien skickade ut en arbetsmiljöenkät till samtliga studenter under samma period, varför innevarande enkät istället skickades ut under vårterminen 2017. Det var viktigt att båda enkäterna fick en så hög svarsfrekvens som möjligt.

Enkäten innehåller 20 frågor varav tre är så kallade öppna frågor. Enkäten återfinns i bilaga 1.

2.2 Insamling av e-postadresser

E-postadresser till samtliga studenter vid institutionen för odontologi begärdes ut från Göteborgs universitet, via institutionens administrativa koordinatörer. När samtliga e-postlistor hade inkommit fanns totalt 661 e-postadresser.⁹

2.3 Insamling av enkätsvar

Enkäten distribuerades via enkätverktyget webropol¹⁰ och skickades ut till samtliga studenter vid institutionen för odontologi vid Göteborgs universitet via universitetets e-postlistor. Enkäten sändes ut den 1 februari 2017 och slutdatum för att besvara enkäten var den 14 februari 2017. Mot bakgrund av att det är lätt att skicka påminnelser till respondenter som inte har besvarat enkäten, gjordes åtta påminnelseutskick under insamlingsperioden. På grund av

⁸ Professor i cariologi tillika programansvarig för Tandläkarprogrammet, Peter Lingström.

⁹ När könsfördelningen begärdes ut framkom det att det endast finns 614 studenter vid de tre utbildningsprogrammen varför det finns en diskrepans om 47 studenter. E-post, Anja Ehn 2017-01-10.

¹⁰ <http://www.webropol.se/>. 2017-03-07.

ett lågt svarsdeltagande förlängdes tiden med en vecka och slutlig deadline för att besvara enkäten var den 21 februari 2017.

2.4 Tabellverk

Ett tabellverk över enkätens samtliga frågor återfinns i bilaga 2.

2.5 Statistik

Alla beräkningar är gjorda i SPSS version 21 och tabellerna är framtagna i Excel.

3. REGELVERK GÄLLANDE DISCIPLINNÄMNDEN

I Högskoleförordningen, HF, 10 kapitlet stadgas om Disciplinnämnden och disciplinära åtgärder mot studenter. Av HF 10 kap. 1§ framgår att disciplinära åtgärder får vidtas mot studenter som:

- *med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöker vilseleda vid prov eller när en studieprestation annars ska bedömas,*
- *stör eller hindrar undervisning, prov eller annan verksamhet inom ramen för utbildningen vid högskolan,*
- *stör verksamheten vid högskolans bibliotek eller annan särskild inrättning inom högskolan eller,*
- *utsätter annan student eller arbetstagare vid högskolan för sådana trakasserier eller sexuella trakasserier som avses i 1 kap. 4§ diskrimineringslagen (2008:567).*

De disciplinära åtgärder som kan komma ifråga är varning eller avstängning, HF 10 kap. 2§. Disciplinära åtgärder får inte vidtas senare än två år efter det att förseelsen har begåtts, HF 10 kap. 1§, st 2.¹¹

Anställd ska vid misstanke om disciplinär förseelse rapportera inträffad incident till prefekt som utreder det inträffade i den omfattning som krävs. Institutionen anmäler därefter ärendet till rektor för vidare utredning, vilken utförs av universitetsjuristerna. Ärendet avgörs slutligen av rektor eller disciplinnämnd.¹²

Det har kommit till ombudens kännedom om att ärenden i vissa fall vid Göteborgs universitet har avgjorts på institutionsnivå, något som även internrevisionens rapport har uppmärksammat.¹³ Detta är alltså *inte* tillåtet.¹⁴

I Handläggningsordning för anmälan avseende misstanke om disciplinära förseelser framgår det att *otillåtna hjälpmedel* innebär att studenten har använt sig av hjälpmedel som inte är klart angivna från början av examinator. Försök till att *vilseleda vid examination* innebär att studenten avsiktligt försöker att ge examinator en felaktig uppfattning om studieprestationen. Det har ingen betydelse om studenten lyckas i sitt uppsåt, utan det är handlingen som är otillåten. *Störande beteende* innebär att studenten stör verksamheten vid lärosätet.¹⁵

¹¹ Handläggningsordning för anmälan avseende misstanke om disciplinära förseelser, Dnr V2013/631, sidan 2.

¹² Revisionsrapport: Studenters förseelser, Dnr V2016/858 sidan 2.

¹³ Revisionsrapport: Studenters förseelser, Dnr V2016/858 sidan 2.

¹⁴ Handläggningsordning för anmälan avseende misstanke om disciplinära förseelser, Dnr V2013/631, sidan 2.

¹⁵ Handläggningsordning för anmälan avseende misstanke om disciplinära förseelser, Dnr V2013/631, sidan 2-3.

3.1 Disciplinnämndens sammansättning¹⁶

Disciplinnämnden vid Göteborgs universitet leds av rektor alternativt prorektor. Därutöver består disciplinnämnden av en lagfarens ledamot som är eller har varit ordinarie domare inom rättsväsendet, en lärarrepresentant, två studentrepresentanter, samt en sekreterare som är universitetsjurist och även disciplinnämndens handläggare. Lärarrepresentanten och den lagfarens ledamoten väljs på tre år. Studentrepresentanterna väljs på ett år i taget och utses enligt handläggningsordning för studenterna. Disciplinnämndens ordförande väljs inte på detta sätt, utan har föreskrivna roller i enlighet med Högskoleförordningens kapitel 10.

3.2 Disciplinnämndens beslutsförhet

Disciplinnämnden är beslutsför när minst tre ledamöter är närvarande, bland dem ordföranden och den lagfarens ledamoten. Om det vid ett ärendes avgörande finns skiljaktiga meningar, skall föreskrifterna i 29 kap. rättegångsbalken om omröstning i domstol med endast lagfarens ledamöter tillämpas. Förordning (1998:1 003).¹⁷

4. STUDENTERS FÖRSELSER

I den rapport som internrevisionen tog fram, samt den information som har inkommit från universitetsjuristen har studenters förseelser kategoriserats enligt följande^{18, 19}:

- *Fusklappar och otillåtna hjälpmedel*
- *otillåtet samarbete*
- *plagiat och fabrikation*
- *förfalskning av dokument*
- *störande av undervisningen*
- *trakasserier*

Under åren 2011-2016 har 277 förseelser anmälts till rektor och fördelningen av dessa framgår av tabell 1 nedan.

Tabell 1: Fördelning av förseelser åren 2011-2016.

År	Otillåtna hjälpmedel		Otillåtet samarbete		Plagiat		Störande		Totalt	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
2011	11	39%	6	21%	11	39%	0	0%	28	100%
2012	13	36%	2	6%	21	58%	0	0%	36	100%
2013	9	36%	4	16%	12	48%	0	0%	25	100%
2014	13	28%	7	15%	25	54%	1	2%	46	100%
2015	24	48%	0	0%	25	50%	1	2%	50	100%
2016	18	20%	11	12%	62	67%	1	1%	92	100%
	88	32%	30	11%	156	56%	3	1%	277	100%

Den vanligaste förseelsen under de undersökta åren har varit plagiat och fabrikation, samt otillåtna hjälpmedel. Under åren 2011-2016 är det två förseelser som inte har anmälts till rektor och dessa är förfalskning av dokument och trakasserier.

¹⁶ Högskoleförordningen, kap.10 § 4.

¹⁷ Högskoleförordningen, kap.10 § 8.

¹⁸ Revisionsrapport: Studenters förseelser, Dnr V2016/858 sidan 3.

¹⁹ E-post från universitetsjuristen, Marianne Öfverström 2017-02-02.

5. OMBUDENS ROLL

Ombuden har som en del av sina arbetsuppgifter ett uppdrag att hjälpa och stödja studenter som blir anmälda för någon typ av förseelse. Oftast handlar det om "plagiering", vilket upptäckts t.ex. när en examinationsuppgift skickas till examinator via Urkund²⁰. Studenten tar kontakt med ombuden, eftersom institutionen har kallat till ett möte där studenten har ombetts att ge sin syn på vad som har inträffat. Studenten ombeds, ibland av institutionen, att ta med sig ett ombud på detta möte. Därefter skickas ärendet till institutionens prefekt för eventuell vidarebefordran till rektor. Rektor utreder ärendet noggrant och studenten anmodas att yttra sig i ärendet. Ombuden kan i dessa fall vara behjälpliga med att hjälpa studenten att författa yttrandet. Rektor beslutar i förekommande fall efter samråd med den lagfarna ledamoten, om omständigheterna är sådana att ärendet skall²¹

- *lämnas utan vidare åtgärd,*
- *föranleder varning av rektor,*
- *hänskjuts till disciplinnämnden för prövning.*

Om en student tilldelas en varning av rektor kan studenten be om en omprövning i disciplinnämnden. Studenten skall underrättas om denna möjlighet.²² Om ärendet istället skickas vidare till disciplinnämnden för prövning kan ombuden gå med studenten under mötet som ett stöd. Ombuden kan dock inte agera försvarsadvokater under mötet, utan enbart utgöra ett stöd. Studenten kan, som en disciplinär påföljd, få en varning eller bli avstängd från studierna under max sex månader. Det vanligaste vid Göteborgs universitet är att studenten blir avstängd i sex veckor. Under denna tid är studenten avstängd från all undervisning vid Göteborgs universitet och räknas under denna period inte som student. Om studenten har studiemedel från CSN²³ dras även dessa in under perioden. En avstängning kan överklagas till Förvaltningsrätten och skall ha inkommit till universitetet inom en period av tre veckor från den dag då studenten fick ta del av beslutet. Ombuden kan även vara behjälpliga vad gäller att författa överklagandet om studenten väljer att överklaga beslutet. Om en student blir misstänkt för att ha försökt att vilseleda vid examination måste examinator inte rätta tentamen, eftersom examinator inte har skyldighet att examinera en studieprestation som har tillkommit på ett felaktigt sätt. Dock är det examinator som avgör om rättning skall äga rum. Även redan examinerade och godkända tentamina kan bli föremål för disciplinnämnden och skall anmälas i samma ordning som ej examinerade tentamina.²⁴ Det händer att beslut i disciplinnämnden överklagas till Förvaltningsrätten, men de flesta överklaganden får samma bedömning som i disciplinnämnden.²⁵ En student som blir misstänkt för en förseelse är ofta väldigt orolig och har i vissa fall inte vågat berätta för anhöriga, om vad som har inträffat. Studenten känner sig då väldigt ensam och utlämnad. Ibland tar det lång tid mellan anklagelsen och nämndens möte och ombuden får därför agera samtalspartner och inte helt sällan har studenten brutit samman av oro och frustration. Studenten återkommer ofta till ombuden för ytterligare stöd och hjälp efter det första mötet.

²⁰ Ett digitalt verktyg som är framtaget för att hitta plagiering i hemtentamen, uppsatser, rapporter etc.
<http://www.orkund.se/se/om-orkund>. 2017-01-31.

²¹ Handlägningsordning för anmälan avseende misstanke om disciplinära förseelser, Dnr V2013/631, sidan 6, Höskoleförordningen, kap 10§ 10.

²² Höskoleförordningen, kap 10§ 10.

²³ Centrala studiestödsnämnden, <http://www.csn.se/>.

²⁴ Handlägningsordning för anmälan avseende misstanke om disciplinära förseelser, Dnr V2013/631 sidan 7.

²⁵ Revisionsrapport: Studenters förseelser, Dnr V2016/858 sidan 6.

5.1 Antal studenter som kontaktar ombuden

Ombuden anställdes av GUS 2010-05-01. I arbetsbeskrivningarna som togs fram i samband med anställningarna fanns uppdraget att hjälpa och stödja studenter som ställts inför disciplinnämnden. I samband med att universitetet kontaktar studenten och begär in ett yttrande finns även information med från GUS, där ombuden erbjuder stöd och hjälp. Ombuden har diskuterat om informationen där detta erbjuds försvinner i övrig information som studenten får från universitetet när studenten anmodas att skiva sitt yttrande. Ombuden har därför diskuterat att istället för ett anonymt A4-papper trycka en folder, där ytterligare information om vad ombuden kan bistå med, ersätter den tidigare informationen. I denna rapport har därför åren 2011-2016 valts som "överblicksår". År 2010 kommer inte med, eftersom ombuden arbetade med frågan endast under höstterminen 2010. Rapporten som internrevisionen²⁶ tog fram under höstterminen 2016 innefattar åren 2011-2015, eftersom år 2016 inte var avslutat när deras rapport färdigställdes. Under åren 2014-2016 förefaller det som om en ökning av antalet förseelser har skett och speciellt år 2016 har den största ökningen ägt rum. Antalet studenter som söker hjälp hos ombuden har inte ökat i samma omfattning, procentuellt, som antalet förseelser även om antalet studenter som söker hjälp har ökat. Åren 2013 och 2015 är de år som ombuden har hjälpt flest studenter, procentuellt sett, i behov av hjälp och stöd. Under åren 2011-2016 har 43 % (120/277) av de studenter som har blivit anmälda för någon typ av förseelse sökt hjälp och stöd hos ombuden, medan 57 % (157/277) av olika skäl har valt att inte göra det. Det är svårt att veta om det är ett aktivt val eller om de inte har känt till att ombuden finns och vad de kan erbjuda studenterna.

Tabell 2: Antalet studenter som kontaktar ombuden

År	Ärenden utan ombud		Ärenden med ombud		Totalt	
	n	%	n	%	n	%
2011	15	54%	13	46%	28	100%
2012	26	72%	10	28%	36	100%
2013	9	36%	16	64%	25	100%
2014	30	65%	16	35%	46	100%
2015	20	40%	30	60%	50	100%
2016	57	62%	35	38%	92	100%
	157	57%	120	43%	277	100%

5.2 Antalet anmälda ärenden åren 2011-2016

Enligt den information som har inkommit från Göteborgs universitet finns det en diskrepans mellan antalet anmälningar och antalet studenter. Detta på grund av att en anmälan kan innefatta fler än en student. Dock kommer antalet studenteter att redovisas i tabellerna och inte antalet anmälningar.²⁷

²⁶ Revisionsrapport: Studenters förseelser, Dnr V2016/858.

²⁷ Totalt antal anmälningar uppgår till 267 och totalt antal studenter uppgår till 277. E-post från universitetsjuristen, Marianne Öfverström 2017-02-02.

Under åren 2011-2016 har 277 ärenden²⁸ om förseelser inkommit till rektor och 230 av dessa har tagits upp i disciplinnämnden. Enligt information från universitetsjuristen²⁹ har 47 ärenden avgjorts av rektor varav 32 har lämnats utan åtgärd och 15 har tilldelats en varning³⁰. Dessa 47 ärenden har således inte tagits upp i disciplinnämnden. De förefaller som om kvinnor är vanligast förekommande bland de ärenden som rektor har avgjort.

Tabell 3: Antalet förseelser som rektor har behandlat åren 2011-2016

År	Rektors beslut											
	Man					Kvinna						
	Ej åtgärd		Varning		Totalt	Ej åtgärd		Varning		Totalt		
n	%	n	%	n		%	n	%				
2011	1	100%	0	0%	1	100%	7	100%	0	0%	7	100%
2012	3	100%	0	0%	3	100%	3	100%	0	0%	3	100%
2013	1	100%	0	0%	1	100%	1	100%	0	0%	1	100%
2014	2	100%	0	0%	2	100%	1	50%	1	50%	2	100%
2015	5	100%	0	0%	5	100%	0	0%	0	0%	0	0%
2016	2	33%	4	67%	6	100%	6	38%	10	63%	16	100%
	14	78%	4	22%	18	100%	18	62%	11	38%	29	100%

2014 Rektorsbeslut om interimistisk avstängning, ingen ytterligare åtgärd i disciplinnämnden.

2015 Rektorsbeslut om interimistisk avstängning, förlängd avstängning i disciplinnämnden³¹

5.3 Ärenden som har hänskjutits till disciplinnämnden

Under åren 2011-2016 hänsköts 230 ärenden till disciplinnämnden och könsfördelningen var 43 % (98/230) män och 57 % (132/230) kvinnor.

Tabell 4: Antalet förseelser som disciplinnämnden har behandlat åren 2011-2016

År	Disciplinnämnden															
	Man							Kvinna								
	Ej åtgärd		Varning		Avstängning		Totalt	Ej åtgärd		Varning		Avstängning		Totalt		
n	%	n	%	n	%	n		%	n	%	n	%				
2011	8	67%	0	0%	4	33%	12	100%	1	13%	0	0%	7	88%	8	100%
2012	4	33%	0	0%	8	67%	12	100%	9	50%	0	0%	9	50%	18	100%
2013	0	0%	0	0%	8	100%	8	100%	8	53%	0	0%	7	47%	15	100%
2014	4	27%	0	0%	11	73%	15	100%	8	30%	0	0%	19	70%	27	100%
2015	6	35%	0	0%	11	65%	17	100%	5	18%	0	0%	23	82%	28	100%
2016	13	38%	3	9%	18	53%	34	100%	2	6%	0	0%	34	94%	36	100%
	35	36%	3	3%	60	61%	98	100%	33	25%	0	0%	99	75%	132	100%

2015 Kvinna avstängning ändrad åtgärd till varning genom förvaltningsrättens dom i 1 ärende.

De förseelser som hänskjuts till disciplinnämnden för prövning förefaller oftast sluta med avstängning eller lämnas utan åtgärd. Varning förekommer sällan. Det förefaller också som om kvinnor stängs av i högre utsträckning än män. Under åren 2011-2016 har 75 % (99/132) av kvinnorna blivit avstängda mot 61 % (60/98) av männen. Det förefaller också som om män

²⁸ E-post från universitetsjuristen, Marianne Öfverström 2017-02-02.

²⁹ E-post från universitetsjuristen, Marianne Öfverström 2017-02-02.

³⁰ Ett beslut av rektor om varning får av studenten underställas disciplinnämnden för prövning. Studenten skall underrättas om denna rättighet. HF kap 10 § 10.

³¹ E-post från universitetsjuristen, Marianne Öfverström 2017-02-02.

oftare än kvinnor lämnas utan åtgärd, 36 % (35/98) av männen mot 25 % (33/132) av kvinnorna.

Tabell 5: Totalt antal förseelser i disciplinnämnden uppdelade på kön 2011-2016 män och kvinnor

År	Otillåtna hjälpmedel		Otillåtet samarbete		Plagiat		Störande		Totalt	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
2011	7	35%	4	20%	9	45%	0	0%	20	100%
2012	11	37%	0	0%	19	63%	0	0%	30	100%
2013	9	39%	4	17%	10	43%	0	0%	23	100%
2014	10	23%	7	16%	25	58%	1	2%	43	100%
2015	19	42%	0	0%	25	56%	1	2%	45	100%
2016	16	23%	7	10%	45	65%	1	1%	69	100%
	72	31%	22	10%	133	58%	3	1%	230	100%

Totalt sett förefaller det som om antalet förseelser har ökat sedan år 2014. Sett till den könsmissiga fördelningen förefaller det som om män i något högre grad än kvinnor har använt sig av otillåtna hjälpmedel och kvinnor har i något högre grad än män plagierat.

Tabell 6: Totalt antal förseelser i disciplinnämnden uppdelade på kön 2011-2016, män

År	Otillåtna hjälpmedel		Otillåtet samarbete		Plagiat		Störande		Totalt	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
2011	3	25%	4	33%	5	42%	0	0%	12	100%
2012	7	58%	0	0%	5	42%	0	0%	12	100%
2013	2	25%	0	0%	6	75%	0	0%	8	100%
2014	3	19%	2	13%	10	63%	1	6%	16	100%
2015	11	65%	0	0%	6	35%	0	0%	17	100%
2016	13	39%	2	6%	17	52%	1	3%	33	100%
	39	40%	8	8%	49	50%	2	2%	98	100%

Tabell 7: Totalt antal förseelser i disciplinnämnden uppdelade på kön 2011-2016, kvinnor

År	Otillåtna hjälpmedel		Otillåtet samarbete		Plagiat		Störande		Totalt	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
2011	4	50%	0	0%	4	50%	0	0%	8	100%
2012	4	22%	0	0%	14	78%	0	0%	18	100%
2013	7	47%	4	27%	4	27%	0	0%	15	100%
2014	7	26%	5	19%	15	56%	0	0%	27	100%
2015	8	29%	0	0%	19	68%	1	4%	28	100%
2016	3	8%	5	14%	28	78%	0	0%	36	100%
	33	25%	14	11%	84	64%	1	1%	132	100%

6. INSTITUTIONEN FÖR ODONTOLOGI

Institutionen för odontologi är en av sex institutioner vid Sahlgrenska akademien, Göteborgs universitet och omfattar tre utbildningsprogram³². Dessa är Tandläkarprogrammet, Tandhygienistprogrammet och Tandteknikerprogrammet. Tandläkarprogrammet är det största och sträcker sig över fem år, medan de två övriga är tre år vardera. Institutionen examinerar varje år 93 tandläkare, 30 tandhygienister och 20 tandtekniker. Förutom utbildningsprogrammen finns även doktorander. Verksamheten bedrivs vid 13 olika avdelningar i nära samarbete med institutioner vid Sahlgrenska akademien, samt Folk tandvården i västra Götaland.³³

6.1 Antal förseelser vid institutionen för odontologi

Åren 2011-2016 har institutionen för odontologi haft sex förseelser.³⁴ Ombuden har varit kontaktade i hälften av dessa.

7. REMISSOMGÅNG

Innan rapporten publicerades skickades den till institutionen för Odontologi för synpunkter.³⁵

././Det känns värdefullt för oss på institutionen att få klarhet i hur studenterna ser på Akademisk hederlighet och deras kunskap inom detta område. Rapporten är mycket ambitiös och välskriven samt ger utöver själva svaren även värdefull kompletterande information, inte minst gällande hantering av denna sortens ärenden inom GU. Lite synd att det är ett begränsat antal studenter som bevarat enkäten, vilket gör att det blir ganska få svar när individerna delas upp i olika grupper (t ex är det ju svårt att dra några slutsatser av de 2 män på tandhygienistprogrammet som besvarat enkäten). Har inga synpunkter på rapporten i innehåll eller upplägg utan tycker alltså den ser mycket bra ut././

Rapporten föredrogs på Utbildningskommitténs möte 2017-06-08.

³² KUT med 16 personer är inte inkluderade här. KUT står för Kompletterande utbildning för tandläkare utanför EU och Schweiz. De har redan en tandläkarutbildning och läser 1 år för att få arbeta som tandläkare i Sverige. E-post från Anja Ehn, 2017-02-10.

³³ [www.http://odontology.gu.se/](http://odontology.gu.se/) 2017-02-07.

³⁴ Revisionsrapport: Studenters förseelser, Dnr V2016/858. E-post från universitetsjurist, Marianne Öfverström 2016-02-27.

³⁵ E-postkorrespondens med Peter Lingström, 2017-05-30.

8. TOTALPOPULATION OCH STUDIEPOPULATION

Totalpopulationen för samtliga utbildningsprogram vid institutionen för odontologi, är 614 studenter³⁶. Könsfördelningen är 71 % (435/614) kvinnor och 29 % (179/614) män. Svarsfrekvensen på denna enkät var 37 % (228/614).³⁷ Den slutliga studiepopulationen på vilken undersökningen baserades, utgjordes därför av 228 respondenter fördelade på 72 % (165/228) kvinnor och 27 % (61/228) män. Könsfördelningen bland de som deltagit i undersökningen förefaller att följa den totala fördelningen vid institutionen. En respondent har angivit annat kön och en respondent har ej angivit kön. Dessa två respondenter kommer därför inte med i de könsvisa körningarna, utan redovisas istället under varje tabell.

Tabell 8: Könsidentitet

	Könsidentitet					
	Man		Kvinna		Totalt	
	n	%	n	%	n	%
Tandläkarprogrammet	56	30%	130	70%	186	100%
Tandteknikerprogrammet	3	17%	15	83%	18	100%
Tandhygienistprogrammet	2	9%	20	91%	22	100%
	61	27%	165	73%	226	100%

En respondent har angivit annat kön

En respondent har ej angivit kön

Nedan visas fördelningen av det totala antalet studenter vid institutionen för odontologi, samt den procentuella fördelningen för de som har valt att besvara enkäten och de som har valt att avstå.

Tabell 9: Fördelning av svar/ej svar uppdelat på program

	Fördelning av svar/ej svar program					
	Svar		Ej svar		Totalt	
	n	%	n	%	n	%
Tandläkarprogrammet	188	40%	281	60%	469	100%
Tandteknikerprogrammet	18	31%	41	69%	59	100%
Tandhygienistprogrammet	22	26%	64	74%	86	100%
	228	37%	386	63%	614	100%

³⁶ KUT med 16 personer är inte inkluderade här. KUT står för Kompletterande utbildning för tandläkare utanför EU och Schweiz. De har redan en tandläkarutbildning och läser 1 år för att få arbeta som tandläkare i Sverige. E-post från Anja Ehn, 2017-02-10.

³⁷ Här är det 614, eftersom alla som har svarat är aktiva studenter.

Tabell 10: Fördelning av svar/ej svar uppdelat på kön och program

	Man						Kvinna				Totalt	
	Svar		Ej svar		Totalt		Svar		Ej svar		Totalt	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Tandläkarprogrammet	56	35%	102	65%	158	100%	130	42%	181	58%	311	100%
Tandteknikerprogrammet	3	38%	5	63%	8	100%	15	29%	36	71%	51	100%
Tandhygienistprogrammet	2	15%	11	85%	13	100%	20	27%	53	73%	73	100%
	61	34%	118	66%	179	100%	165	38%	270	62%	435	100%

Annat kön studerar vid Tandläkarprogrammet

Ej angivit kön studerar vid Tandläkarprogrammet

Den grupp som har högst svarsfrekvens är kvinnor vid Tandläkarprogrammet där 42 % (130/311) har valt att besvara enkäten.

9. BORTFALLSANALYS

När enkäten stängdes och laddades ned för att bearbetas hade 37 % (228/614) besvarat enkäten och 63 % (386/614) har valt att inte besvara enkäten. Antalet e-postadresser som erhöles av institutionen för odontologi var 661 stycken. Dock visade det sig att antalet studenter som de facto var aktiva när könsfördelningen efterfrågades var 614 stycken.³⁸ En diskrepans om 47 studenter uppstod därför. Under den tid som enkäten låg ute inkom det e-post från studenter som inte längre var studenter vid institutionen för odontologi. Antalet aktiva studenter får därför antas att vara 614 stycken. Enkäten hade deadline den 14 februari 2017 och detta datum hade 143 svar inkommit och 40 respondenter hade varit inne på länken till enkäten, men inte skickat in sitt svar. Förlängning av enkäten med en vecka beslutades därför. Ny deadline var den 21 februari 2017. Under denna förlängning inkom ytterligare 85 svar och när enkäten stängdes hade totalt 228 svar inkommit. Antalet studenter som hade varit inne på länken till enkäten var då 78 stycken. I en tidigare enkätstudie³⁹ som GUS tog fram uppstod det en liknande situation. Där framkom att flera respondenter trodde att de hade skickat in enkäten, trots att så inte var fallet. Med dessa 78 studenter uppgår antalet som har tagit del av enkäten till 46 % (306/661). Antalet påminnelsekick som gjordes uppgick till åtta stycken. Påminnelsekicket gick endast till de studenter som inte hade besvarat enkäten. E-postadresserna bestod till 92 % (610/661) av så kallade Gu-adresser. Frågan huruvida studenterna använder denna adress har också uppkommit.

9.1 Bortfallsenkät

För att försöka ta reda på anledningen till varför ca två tredjedelar av studenterna valde att inte besvara enkäten, togs en bortfallsenkät fram. Alternativen, förutom könsidentitet och programtillhörighet, som studenterna kunde kryssa i löd:

- Jag trodde att jag hade skicka skickat in mitt svar.
- Jag har inte läst enkäten, då jag inte använder Gu-mailen.
- Jag var inte intresserad av att delta.
- Annat

³⁸ E-post av Anja Ehn, 2017-02-10.

³⁹ C. Larsson, Högre utbildning och inkluderandeundervisning "Studenten kan bidra med något eget - något viktigt! http://gus.gu.se/digitalAssets/1593/1593882_slutversion.pdf. 2017-03-06.

Alternativet *Annat* var en så kallad öppen fråga där studenterna fritt kunde skriva varför de hade valt att inte besvara enkäten. Alternativet annat kunde besvaras även om studenterna valde något av de andra alternativen.

Bortfallsenkäten skickades ut måndagen den 27 februari 2017 och deadline var fredagen den 3 mars 2017. Under denna period gjordes ett påminnelseutskick till de studenter som inte hade besvarat bortfallsenkäten. Som nämnts tidigare fanns det en diskrepans om 47 studenter och dessa gick inte att sälla bort ur adresslistorna på ett enkelt sätt. Bortfallsenkäten skickades därför till 432 studenter även om det endast borde ha varit 386. Några studenter hörde av sig och bad om att få bli borttagna på grund av att de inte längre var studenter vid institutionen för odontologi, men det var svårt att ta bort enskilda adresser. Vi påminnelseutskicket har därför en ursäkt framförts till dessa personer och med en förklaring om varför de har fått påminnelseutskicket, trots begäran om borttagande. Antalet studenter som besvarade bortfallsenkäten var 11 % (46/432). Räknat på 388 respondenter blir det 12 % (46/388). Även i bortfallsenkäten är det 16 respondenter som har varit inne på länken, men inte skickat in sitt svar. De som har valt att besvara bortfallsenkäten fördelar sig enligt tabellen nedan. Tabellen utgår dock från 388 studenter och inte 432.

Totalt besvarade 46 studenter bortfallsenkäten. Två kvinnor har ej angivit utbildningsprogram, en student har angivit "annat kön" och en student har ej angivit kön. I de könsvisa och programuppdelade redovisningarna är det därför inte 46 studenter som redovisas.

Tabell 11: Bortfallsanalys

	Svar		Man		Totalt		Kvinna		Ej svar		Totalt	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Tandläkarprogrammet	9	9%	93	91%	102	100%	23	13%	158	87%	181	100%
Tandteknikerprogrammet	1	20%	4	80%	5	100%	2	6%	34	94%	36	100%
Tandhygienistprogrammet	0	0%	11	100%	11	100%	7	13%	46	87%	53	100%
	10	8%	108	92%	118	100%	32	12%	238	88%	270	100%

En student har angivit annat kön och läser på Tandläkarprogrammet
 Två studenter har en angivit utbildningsprogram
 En student har ej angivit kön eller utbildningsprogram

Tabell 12: Varför enkäten ej besvarades

	Man		Kvinna		Annat		Totalt	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Jag trodde att jag hade besvarat enkäten	3	23%	10	77%	0	0%	13	100%
Jag läser inte min Gu-mail	0	0%	9	100%	0	0%	9	100%
Jag var ej intresserad av att delta	6	30%	13	65%	1	5%	20	100%
	9	21%	32	76%	1	2%	42	100%

Fyra respondenter har inte besvarat denna fråga.

Som tidigare har diskuterats i denna rapport framgår det att några respondenter trodde att de hade skickat in sitt svar, men ändå inte gjort det. Det framgår också att vissa inte läser sin Gu-mail och det vanligaste svaret var att man inte var intresserad av att delta i denna

enkätstudie. Alternativet **annat** kunde samtliga respondenter besvara och det förefaller som om de som har valt att besvara detta alternativ har uttryckt att de inte längre är studenter eller att de har studieuppehåll. Endast en respondent har uttryckt en annan åsikt än övriga.

Jag har otroligt lågt förtroende för studentkårernas arbete då korruptionen är hög och välviljan hos de förtroendevalda låg.

Övriga svar under alternativet annat, som totalt åtta respondenter hade valt att besvara, återfinns nedan:

- *Studieuppehåll*
- *Dålig info*
- *Läser inte på GU längre, bad om att tas bort från enkäten men fick ändå flera mail om att jag skulle svara på frågorna. Jag hörde av mig och sa till att jag inte längre var student och därför inte kunde svara på frågorna.*
- *Jag läser inte kvar längre. Förstår inte hetsen med 100 påminns mail. Vill man inte vara med behöver man väl inte!*
- *Jag är nyutexaminerad och läser inte något program på Odontologen för närvarande*
- *Jag har tagit examen, är ej längre student!*
- *Har studieuppehåll för tillfället.*

10. RESULTAT

10.1 Har du fått information om vad akademisk hederlighet, integritet och plagiering betyder?

Akademisk integritet är ett brett fenomen som bl.a. inbegriper frågor kring plagiering. Bra användning av källor bygger på förståelsen av akademisk integritet och vilken roll korrekt källhänvisning har i den akademiska världen.⁴⁰ En viktig kunskap för att lyckas i högre studier är därför kunskap och god kännedom om akademisk hederlighet och integritet och vad plagiering innebär. Känner studenten inte till detta är det lätt att bli misstänkt för vilseledande vid examination. Ombuden har under årens lopp träffat studenter som läser sin första termin vid Göteborgs universitet och har blivit misstänkta för försök till vilseledande. De berättar att de aldrig har fått information om akademisk integritet eller försök till vilseledande vid examination. Ombuden har därför vid ett flertal tillfällen påtalat för ledningen vid Göteborgs universitet att kurser i metod borde ingå som en längre, löpande kurs under den tidigare delen av utbildningen på grundnivå. Studenter som kommer från andra länder och som läser en del av sin utbildning i Sverige kan ibland ha andra regler med sig från sitt hemland vad gäller hur man refererar. Det kan därför innebära tråkiga erfarenheter för dessa studenter, om de inte informeras tillräckligt om vilka regler som gäller i Sverige.

⁴⁰ <https://gul.gu.se/public/courseId/63493/lang-sv/publicPage.do?item=28344105>. 2017-03-03.

Tabell 13: Har du fått information om vad akademisk hederlighet, integritet och plagiering betyder?

	Man								Kvinna							
	Ja		Nej		Ej svar		Totalt		Ja		Nej		Ej svar		Totalt	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Tandläkarprogrammet	43	77%	13	23%	0	0%	56	100%	75	58%	55	42%	0	0%	130	100%
Tandteknikerprogrammet	2	67%	1	33%	0	0%	3	100%	9	60%	6	40%	0	0%	15	100%
Tandhygienistprogrammet	2	100%	0	0%	0	0%	2	100%	15	75%	5	25%	0	0%	20	100%
	47	77%	14	23%	0	0%	61	100%	99	60%	66	40%	0	0%	165	100%

Annat kön har svarat ja

Ej angivit kön har svarat ja

Det förefaller som om majoriteten, 65 % (148/228), av de studenter som har besvarat enkäten har fått information om vad akademisk hederlighet, integritet och plagiering betyder och innebär. Dock är det drygt var tredje student, 35 % (80/228), som inte har fått någon information. Det förefaller som om de kvinnliga studenterna saknar information i högst omfattning. Tandläkarprogrammet omfattar tio terminer och de två övriga utbildningsprogrammen omfattar sex terminer vardera. Det skulle kunna vara så att de som har svarat att de ingen information har erhållit, precis har påbörjat sin utbildning och ännu inte har fått information om detta. Dock visar svaren att studenterna studerar på termin två till termin tio, låt vara att terminerna två och tre förefaller att vara något överrepresenterade bland de studenter som har svarat att de ingen information har fått.

På frågan om de skulle vilja ha information om akademisk hederlighet, integritet och plagiering svarar 57 % (8/14) av männen och nästan en tredjedel av kvinnorna 32 % (21/66) nej.

10.2 Har du under din tid som student vid institutionen för odontologi fått information om hur man refererar korrekt för att undvika plagiering?

Även på denna fråga förefaller det som om majoriteten av de som har svarat har fått information om hur man refererar korrekt för att undvika plagiering. Dock svarar drygt var tredje kvinna, 36 % (59/165) nej på frågan och bland männen är det drygt var fjärde, 28 % (17/61) som svarar detsamma.

Tabell 14: Har du under din tid som student vid institutionen för odontologi fått information om hur man refererar korrekt för att undvika plagiering?

	Man								Kvinna							
	Ja		Nej		Ej svar		Totalt		Ja		Nej		Ej svar		Totalt	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Tandläkarprogrammet	40	71%	16	29%	0	0%	56	100%	80	62%	50	38%	0	0%	130	100%
Tandteknikerprogrammet	2	67%	1	33%	0	0%	3	100%	10	67%	5	33%	0	0%	15	100%
Tandhygienistprogrammet	2	100%	0	0%	0	0%	2	100%	16	80%	4	20%	0	0%	20	100%
	44	72%	17	28%	0	0%	61	100%	106	64%	59	36%	0	0%	165	100%

Annat kön har svarat nej

Ej angivit kön har svarat nej

I de samtal ombuden har haft med studenter, från olika fakulteter vid Göteborgs universitet, som inte har fått information om hur man refererar korrekt, har det framkommit att studenten trodde att studentuppsatser, internet etc. inte behövde refereras till, eftersom dessa inte låg på

en tillräckligt hög akademisk nivå. Vid Sahlgrenska akademien finns det en digital broschyr som heter "Akademisk hederlighet och plagiering"⁴¹. På frågan om studenterna känner till den kurs som finns på GUL om Akademisk integritet och plagiering som är öppen för alla studenter och även för lärare, svarar 80 % (49/61) av männen och 84 % (138/165) av kvinnorna nej. Denna kurs har olika övningar som studenterna kan fylla i och efter avslutad kurs kan studenten få ett intyg. Den är dock inte poänggivande.⁴²

10.3 Har lärarna diskuterat vetenskaplig oredlighet med dig och din studentgrupp?

I tabell 15 nedan framkommer det, bland de studenter som har besvarat enkäten, att drygt var tredje student, bland både män och kvinnor, inte har haft någon diskussion med lärarna om vad vetenskaplig oredlighet innebär. Trots detta är studenterna, 93 % (57/61) av männen och 89 % (147/165) av kvinnorna väl medvetna om vad Urkund är och vad Urkund kontrollerar.

Tabell 15: Har lärarna diskuterat vetenskaplig oredlighet med dig och din studentgrupp?

	Man								Kvinna							
	Ja		Nej		Ej svar		Totalt		Ja		Nej		Ej svar		Totalt	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Tandläkarprogrammet	36	64%	19	34%	1	2%	56	100%	80	62%	49	38%	1	1%	130	100%
Tandteknikerprogrammet	2	67%	1	33%	0	0%	3	100%	8	53%	7	47%	0	0%	15	100%
Tandhygienistprogrammet	1	50%	1	50%	0	0%	2	100%	13	65%	7	35%	0	0%	20	100%
	39	64%	21	34%	1	2%	61	100%	101	61%	63	38%	1	1%	165	100%

Annat kön har svarat nej

Ej angivit kön har svarat ja

10.4 Försök till vilseledande vid examination

Tabell 16 nedan visar att det är få studenter som har fått information om vad vilseledande vid examination innebär. Bland de som har svarat förefaller det som om kvinnor vid Tandteknikerprogrammet och män vid Tandläkarprogrammet är de grupper som bäst känner till vad vilseledande vid examination innebär.⁴³

Tabell 16: Har du fått information om vad försök till vilseledande vid examination innebär?

	Man								Kvinna							
	Ja		Nej		Ej svar		Totalt		Ja		Nej		Ej svar		Totalt	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Tandläkarprogrammet	14	25%	41	73%	1	2%	56	100%	21	16%	108	83%	1	1%	130	100%
Tandteknikerprogrammet	1	33%	2	67%	0	0%	3	100%	3	20%	12	80%	0	0%	15	100%
Tandhygienistprogrammet	1	50%	1	50%	0	0%	2	100%	7	35%	13	65%	0	0%	20	100%
	16	26%	44	72%	1	2%	61	100%	31	19%	133	81%	1	1%	165	100%

Annat kön har svarat ja

Ej angivit kön har svarat nej

10.5 Om nej, vad anser du att försök till vilseledande vid examination innebär?

Ombuden har förstått, efter samtal med student som är misstänkt för att ha försökt att vilseleda vid examination, att själva terminologin ibland kan vara svår att förstå, samt även att någon förklarar så att studenten förstår vad som egentligen menas. Hade istället terminologin "fusk vid tentamen" använts hade troligen missförstånd uppstått i lägre utsträckning.

⁴¹ http://www.sahlgrenska.gu.se/digitalAssets/1344/1344659_broschyr-hederlighet-uppdaterad-sept-2011.pdf. 2017-03-03.

⁴² <https://gul.gu.se/public/courseId/63493/lang-sv/publicPage.do?item=30547222>. 2017-03-03.

⁴³ I tabell 16 ser det ut som om män vid Tandteknikerprogrammet oftast har fått information, men de är så få att det inte går att dra någon slutsats.

*Vet inte alls?! Vill gärna veta.
Kvinna, TLP*

*Att typ säga fel tid och plats när det gäller tentaminskrivning till en kursare.
Man, TLP*

*Vadå vad jag anser? Det verkar som att det är ett vedertaget begrepp som jag helt enkelt inte känner till? Nu googlade jag och det verkar betyda fusk. Jag anser att man fuskar när man gör något otillåtet. Jag anser även att det här är en konstigt ställd fråga. Det är ju inte upp till mig att definiera betydelsen av vilseledande vid examination.
Kvinna, TLP*

*Att man försöker komma runt frågan som ställs vid en examination och undvika att fokusera på den för att man inte kan besvara den.
Kvinna, TLP*

*Att frågor på tentamen tex är ställda på sådant vis att man kan bli lurad att tro man ska svara något annat.
Kvinna, TLP*

*Vi har fått veta saker om fusk osv, jag tror frågan rör sog om detta men är inte säker på exakt bedömning så därför jag svarade nej, troligtvis har vi fått reda på detta men jag är dålig på termerna.
Kvinna, TLP*

*Ingen aning. Vad menas med examination? Tenta för att passera en kurs? I så fall är det väl att fuska på en tenta. Om det är praktiskt prov antar jag att det är att försöka fuska med det. Men det borde det ju heta fusk och inte vilseledning. Så nej, jag vet faktiskt inte.
Kvinna, TLP*

*En examination där frågor tas upp som inte tagits upp under kursen.
Kvinna, TLP*

*Alla ska få samma möjlighet till information angående regler etc vid examination. Muntligt och skriftligt. Ges inte detta kan det vara vilseledande för vissa beroende på vad som ges.
Man, TLP*

Som har nämnts tidigare i denna rapport upplever många studenter som blir misstänkta för att ha försökt att vilseleda vid examination situationen som mycket obehaglig och genant. Vissa har inte vågat att berätta för sina närstående och andra vill inte att det skall komma fram till kurskamraterna.

Tabell 17: Har din studentgrupp diskuterat fusk och plagiering och vad det skulle innebära att bli misstänkt för försök till vilseledande vid examination?

	Man								Kvinna							
	Ja		Nej		Ej svar		Totalt		Ja		Nej		Ej svar		Totalt	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Tandläkarprogrammet	18	32%	37	66%	1	2%	56	100%	38	29%	91	70%	1	1%	130	100%
Tandteknikerprogrammet	1	33%	2	67%	0	0%	3	100%	5	33%	10	67%	0	0%	15	100%
Tandhygienistprogrammet	1	50%	1	50%	0	0%	2	100%	10	50%	10	50%	0	0%	20	100%
	20	33%	40	66%	1	2%	61	100%	53	32%	111	67%	1	1%	165	100%

Annat kön har svarat ja

Ej angivit kön har svarat nej

Bland de svarande har var tredje student, både män och kvinnor, diskuterat fusk och plagiering i studentgruppen, medan två tredjedelar *inte* har gjort det. Kvinnor vid Tandhygienistprogrammet förefaller att vara den grupp där detta har diskuterats i högst utsträckning.

Majoriteten av de som har svarat, 84 % (139/165) av kvinnorna och 79 % (48/61) av männen känner till "Regler för student vid tentamensskrivning" vid Göteborgs universitet.

10.6 Disciplinnämnden

Majoriteten av de studenter som har svarat känner inte till disciplinnämnden. Det förefaller som om kvinnor vid Tandhygienistprogrammet har bäst kännedom om vad disciplinnämnden är bland de studenter som har svarat.

Tabell 18: Vet du vad disciplinnämnden vid Göteborgs universitet är?

	Man								Kvinna							
	Ja		Nej		Ej svar		Totalt		Ja		Nej		Ej svar		Totalt	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Tandläkarprogrammet	16	29%	39	70%	1	2%	56	100%	25	19%	104	80%	1	1%	130	100%
Tandteknikerprogrammet	1	33%	2	67%	0	0%	3	100%	2	13%	13	87%	0	0%	15	100%
Tandhygienistprogrammet	1	50%	1	50%	0	0%	2	100%	10	50%	10	50%	0	0%	20	100%
	18	30%	42	69%	1	2%	61	100%	37	22%	127	77%	1	1%	165	100%

Annat kön har svarat ja

Ej angivit kön har svarat nej

Bland de studenter som har svarat att de vet vad disciplinnämnden är, har majoriteten, 78 % av både män och kvinnor, svarat att de vet att disciplinnämnden kan stänga av en student från studierna under max sex månader. Majoriteten, 68 % (25/37) av kvinnorna och 56 % (10/18) av männen, vet inte att disciplinnämndens beslut om avstängning går att överklaga till Förvaltningsrätten. Ungefär hälften av de studenter som har svarat, känner till vilka konsekvenser en avstängning kan innebära för en student.

10.7 Känner du till att ombuden på GUS kan bistå, med stöd och hjälp, studenter som ställs inför disciplinnämnden?

Som tidigare har beskrivits i denna rapport erbjuder GUS:s ombud stöd och hjälp till studenter som ställs inför disciplinnämnden. Det framkom också att under perioden 2011-2016 har knappt hälften av dessa studenter utnyttjat denna hjälp. Ombuden har diskuterat om informationen där detta erbjuds, försvinner i övrig information som studenten får från universitetet när studenten anmodas att skiva sitt yttrande. Ombuden har därför diskuterat att istället för ett anonymt A4-papper trycka en folder där ytterligare information om vad ombuden kan bistå med ersätter den tidigare informationen. Vid institutionen för odontologi är det 14 % (31/228) bland de studenter som har besvarat enkäten som känner till den hjälp och stöd ombuden erbjuder. Bland männen är det 18 % (11/61) och bland kvinnorna är det 12 % (20/165).

10.8 Har du någon gång fått kännedom, bland dina studiekamrater, om försök till vilseledande vid examination?

Under diskussioner med studenter från institutionen för odontologi har det ibland framkommit att fusk är planerat och att studenter bjuds in till att fuska av medstudenter. Ombuden har också fått lov att läsa den inbjudan till fusk som föreslås. Se not 5.

Detta har främst handlat om examinationer som utgör en så kallad "spärr" till en högre termin. Om studenten inte klarar kursmålen är studenten därmed "utspärrad" från att fortsätta fram till

dess att kursmålen har uppnåtts. Om kursmålen inte uppnås, trots de försök som regelverket erbjuder, kan studenten inte fortsätta sina studier vid institutionen för odontologi. Detta kan sätta en stor press på studenten då framtidsplanerna slås sönder och studenten tvingas att gå en annan väg än den som från början var tänkt.

Jag har hört studenter, både inom min klass och från andra klasser från tandläkarprogrammet prata om att fuska vid tentamensskrivningar. I dagsläget finns det dåligt skydd gentemot detta i de olika skrivsalarna. Jättetråkigt för oss som kämpar på hederligt med våra studier, och som sedan måste jämföra oss med individer som fuskar. Något som absolut måste förbättras! Hur vet t.ex. "provvakterna" om vad eleverna gör när de går på toaletterna? Jag har själv sett samma individer gå på toaletten 5-6 gånger under en och samma prov (på en tid på 4 timmar). Är detta normalt? Hur vet man att dem inte har fusklappar med sig? Mobiltelefoner? Sedan måste man göra något åt "smarta klockor". Idag finns det produkter såsom "i Watch" där man kan lagra filer av alla slag. Har provvakterna koll på detta? Skärpning! Det måste vara tuffare tag gentemot fusk på svenska högskolor! Det borde inte vara möjligt!
Kvinna, TLP

Man har hört rykten om vissa studenter som har satt fusk i system.
Man, TLP

En studiekamrat blev på bar gärning ertappad med att under ytterst grova former fuska under examination på kursen TP5DIP. I detta skede vägrade studenten att legitimera sig men blev identifierad av andra studiekamrater på plats (för övrigt finns en fotolista på alla kursdeltagare). I normala fall blev bör legitimering av student ske innan tentamensutdelning. Det bör påpekas att denna examination inte ägde rum på Viktoriagatan utan på odontologen där rådande tentamensrutiner inte sällan brister. Studenten i fråga fick dock göra omtentamen utan till synes några konsekvenser för sitt handlande vilket skickar exceptionellt dåliga signaler till övriga studenter.
Man, TLP

Jag har hört ord om att en student som försökte fuska på en tenta inte blev avstängd och fick fortsätta med sina studier. Detta känns inte helt rätt och väldigt oseriöst.
Kvinna, TPL

Nu vet jag ju som sagt inte vad det innebär, men det var prat om att några skulle ha pratat/signalerat till varandra vid en salstenta. Även personer som sitter över provtiden när jag har behövt lämna in tentor, pga att tentavakterna inte säger till ordentligt.
Kvinna, TLP

Fusk vid prov, olovliga samarbeten.
Man, TLP

Jag har hört att enstaka studenter har gjort följande som jag ser som fusk på tentor: - Använt mobil på toaletterna eller vid bordet de sitter - Använt sk "smart watch" för att få tillgång till nedskrivnen information - Planerat i förväg med person i samma klass att sitta nära varandra för att kunna viska svar etc till varandra. - Ha med sig anteckningar in i tentasalen

Man, TLP

Jag såg tre studenter medvetet fuska vid en tenta. De skrev lappar som de skickade/visade till varandra. Meddelade tentavakterna som inte riktigt verkade veta vad de skulle göra åt saken

Kvinna, TLP

En kompis till mig såg några i klassen fuska på en tentamen och rapporterade detta till tentamensvakter och ansvarig lärare för kursen.

Kvinna, TLP

Personer som går i min klass har under upprepade tillfällen sagt svar på tentafrågor till varandra under examination. Väldigt störande då det innebär mycket distraherande viskande.

Kvinna, TLP

Vid en tenta i skrivsal försökte en student visa sina svar för en annan student. Detta utan att student 2 ville se svaren. Hen tittade väldigt demonstrativt bort från student 1. Detta var under det kaos som blev när en hel klass var klar med tentan inom den första timmen och därför ställde sig i kö för att lämna in direkt när de fick.

Kvinna, TLP

Tabell 19: Har du fått kännedom, bland dina studiekamrater, om försök till vilseledande vid examination?

	Man								Kvinna							
	Ja		Nej		Ej svar		Totalt		Ja		Nej		Ej svar		Totalt	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Tandläkarprogrammet	10	18%	45	80%	1	2%	56	100%	17	13%	113	87%	0	0%	130	100%
Tandteknikerprogrammet	0	0%	3	100%	0	0%	3	100%	1	7%	14	93%	0	0%	15	100%
Tandhygienistprogrammet	0	0%	2	100%	0	0%	2	100%	3	15%	17	85%	0	0%	20	100%
	10	16%	50	82%	1	2%	61	100%	21	13%	144	87%	0	0%	165	100%

Annat kön har svarat nej

Ej angivit kön har svarat nej

Bland de studenter som har besvarat enkäten har totalt 14 % (31/228) fått kännedom om att försök till vilseledande vid examination, bland studiekamrater, förekommer. Bland männen har 16 % (10/61) och bland kvinnorna har 13 % (21/165) angivit detta. Dock är svarsfrekvensen inte så hög, varför dessa siffror måste läsas med försiktighet. Skulle resterande studenter som har valt att inte besvara enkäten ha svarat nej på denna fråga, skulle siffran i procent för samtliga studenter vid institutionen för odontologi bli 5 % (31/614).

11. AVSLUTANDE REFLEKTIONER

Syftet med denna enkätstudie var att kartlägga i vilken utsträckning studenterna vid institutionen för odontologi känner till vad akademisk hederlighet, integritet och plagiering innebär, samt om de känner till att planerat försök till vilseledande vid examination har förekommit bland medstudenterna. Studierna visar att kunskap och kännedom om akademisk integritet, hederlighet och plagiering är varierande. Det förefaller som om majoriteten av studenterna har fått information om vad det är, men för att omsätta detta "breda fenomen" till verklig efterlevnad, krävs det ytterligare kunskap och information.

Ombuden har under årens lopp insett att uttrycket *vilseledande vid examination* är en terminologi med skiftande betydelse för studenten. I denna studie har det visat sig att det är få studenter som vet vad *vilseledande vid examination* innebär. I den öppna frågan där studenten får ge sin syn på innebörden av terminologin kan det betyda allt från att "fuska på en tenta" till att "ge medstudenten felaktig uppgift om tid och plats för en tentamen".

Det är få studenter som känner till att det förekommer försök till vilseledande vid examination bland medstudenterna. Mot bakgrund av att det är få studenter som vet vad vilseledande vid examination de facto innebär, uppkommer frågan om respondenterna har förstått frågans innebörd. Om det istället för vilseledande vid examination hade stått fusk vid tentamen är frågan om resultatet hade blivit annorlunda.

Att bekämpa fusk, vilseledande och plagiering och premiera akademisk hederlighet och integritet är en nödvändighet för alla universitet av rang. Ett universitets varumärke är helt beroende av hur framgångsrikt universitetet kan stärka akademisk hederlighet och integritet på *alla* nivåer och bekämpa olika former av "fusk" och ohederlighet. Den skada t.ex. Karolinska institutet nyligen erhållit, kan säkert inte ännu till fullo värderas.

Universitetets styrelse och rektor bör därför vinnlägga sig extra noga om att samtliga studenter och anställda har kunskap om vilka regler som gäller för de skiftande verksamhetsområden som finns vid ett universitet. En återkommande obligatorisk seminarieverksamhet kan vara en metod att nå ut, och stärka studenters och anställdas kompetens på detta område.

Källförteckning

Revisionsrapport: Studenters förseelser, Dnr V2016/858.

Minnesanteckningar av Mats Rythla vid möte på institutionen för odontologi 2016-01-20.

E-post, Anja Ehn 2017-01-10.

E-post av Anja Ehn, 2017-02-10.

<http://www.webropol.se/>. 2017-03-07.

Handläggningsordning för anmälan avseende misstanke om disciplinära förseelser, Dnr V2013/631.

Högskoleförordningen.

E-post från universitetsjuristen, Marianne Öfverström 2017-02-02.

<http://www.urkund.se/se/om-urkund>. 2017-01-31.

Centrala studiestödsnämnden, <http://www.csn.se/>.

E-post från universitetsjuristen, Marianne Öfverström 2017-02-02.

E-postkorrespondens med Peter Lingström, 2017-05-30.

C. Larsson, *Högre utbildning och inkluderandeundervisning "Studenten kan bidra med något eget - något viktigt!*

http://www.sahlgrenska.gu.se/digitalAssets/1344/1344659_broschyr-hederlighet-uppdaterad-sept-2011.pdf. 2017-03-03.

<https://gul.gu.se/public/courseId/63493/lang-sv/publicPage.do?item=30547222>. 2017-03-03.

Citatet på framsidan "Det drabbar den som är hederlig" är hämtat från ett svar i de öppna frågorna.